

Täysistunto

Keskiviikko 10.10.2018 klo 14.01—17.12

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

16.11 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän käsittelyssä olevan hallituksen esityksen ehkä suurin ja keskeisin linjaus on se, että sisäministerin tekemän linjauksen mukaisesti Kriisinhallintakeskus siirtyy Kuopiosta Pelastusopiston yhteydestä Helsinkiin.

Arvoisa puhemies! Tämä ratkaisu on jälleen esimerkki siitä, miten Suomi valtionhallinnon järjestämisessä kulkee valitettavasti ihan eri suuntaan kuin mitä muuten eurooppalainen ja pohjoismainen linja on. Me pyrimme entistä enemmän keskittämään ja laittamaan yhteen paikkaan kaikkia valtionhallinnon yksiköitä. Toimipisteitä myös karsitaan maantieteellisesti, ja valtakunnallisia tehtäviä hoitavat valtionhallinnon yksiköt eivät tunnu sopivan minnekään muualle kuin pääkaupunkiseudulle.

Ongelma Suomen tavassa järjestää meidän hallintoamme on se, että käytännössä yksittäiset ministerit ja ministeriöt käyttävät täydellistä valtaa määrittää itse ilman koko hallituksen linjauksia sen, minne valtion palvelut, työpaikat ja virastot perustetaan ja mistä päin Suomea niitä lakkautetaan. Valitettavasti aina, kun täytyy saada säästöjä aikaan, jokaisessa eri valtiorakenteen siilossa — on sitten kysymys sisäministeriöstä tai oikeusministeriöstä ynnä muuta, ynnä muuta — ainut ratkaisuvaihtoehto, mitä hallinto tarjoaa, on toimipisteitten vähentäminen ja keskittäminen yhteen isoon yksikköön, jossa jopa toimitilakustannukset saattavat nousta ja jossa säästöt saatetaan aika nopeasti syödä pois. Valitettavasti joissakin ministeriöissä tätä tehdään myös sumeilemattomasti, ilmeisesti hyvin ideologisin perustein. Tällä hetkellä näyttää siltä, että virkamiesten mielestä ei edes maakuntien keskuskaupungeissa, ei edes maakuntayliopistoja omaavissa keskuskaupungeissa, ole mahdollista pitää mitään koko valtakuntaa palvelevia tehtäviä, puhumattakaan pienemmistä kaupungeista, niin sanotuista seutukaupungeista. Tässä ei kysymys ole siitä, että osaaamista ei olisi tarjolla. Jos me katsomme tuonne länteen, lahden toiselle puolelle: Ruotsissa valtion palveluja ja työpaikkoja hajautetaan eri puolille kuningaskuntaa. Ja meillä täällä tasavallassa putkinäköisesti keskitetään eikä mitään muita vaihtoehtoja kuin pääkaupunki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

seutua todellisuudessa edes harkita. Itse asiassa Ruotsi pyrkii lähivuosina jopa tuhansia työpaikkoja alueellistamaan pitkin laajaa maata.

Arvoisa puhemies! Malliesimerkki tästä valtionhallinnon keskittämisestä on viimeisin oikeusministerin linjaus siitä, että uusi tuomioistuinvirasto sijoitetaan Vantaalle. Meillä on ympäri Suomen hovioikeuksia, meillä on useita oikeustieteellisiä tiedekuntia, ja mielestäni esimerkiksi Rovaniemi tai Vaasa olisivat olleet oikein hyviä sijaintipaikkoja uudelle tuomioistuinvirastolle. Vaasaa olisi puoltanut kieli ja Rovaniemeä iso oikeustieteellinen tiedekunta.

Aivan oma lukunsa on tämä tänään käsittelyssä oleva Kriisinhallintakeskuksen siirtäminen Kuopista Helsinkiin. Sisäministeriö muutti jostakin syystä puolen vuoden aikana täysin kantansa aikaisemmasta linjauksesta. Tämä ei ole kovin johdonmukaista hallintoa. Katson, että jatkossa — tulevalla, ensi vaalikaudella — pitää valtionhallinnon virastojen sijaintipaikoista päättää koko valtioneuvoston kesken. Tämäkin käsittelyssä oleva muutos, se, että Kriisinhallintakeskus ollaan siirtämässä Kuopiosta Helsinkiin, on tehty vain sisäministeriön sisäisesti.

Kysymys ei ole pelkästään siitä, missä jokin virasto toimii, vaan kyse on myös ihmisten palveluista, koko maan tasoisesta kehittämisestä ja päätösten kerrannaisvaikutuksista sekä kaupunkien ja kuntien verotuloista. Tähän asti digitalisaatiota on perusteltu lähinnä sillä, että voidaan lakkauttaa ja keskittää yksittäisiä yksiköitä, harventaa yksiköitä ja keskittää niitä yksittäisiin paikkoihin. Mielestäni tässä pitäisi edetä aivan toiseen suuntaan, ja kun meillä on käytännössä mahdollisuus jo tällä hetkellä lähes jokaisessa suomalaisessa kylässä ja kunnassa olla tehokkaitten internetyhteyksien päässä, niin olisi mahdollista harjoittaa hallintoa vaikkapa sieltä järvenrannalta tai vaaran- tai tunturinlaelta. Ja olenkin samaa mieltä kuin keskustan hallintovaliokuntaryhmä oli jo vuonna 2016, että kun valtio rekrytoi uusia työntekijöitä ministeriöihin ja muihin asiantuntijatehtäviin, näille työntekijöille täytyisi antaa vapaus valita oma sijoituspaikkakuntansa. Pitäisi olla mahdollisuus aina, kun uusi rekrytointi tehdään, siihen, että henkilö saisi itse päättää, mistä hän työtä tekee. Se on aivan mahdollinen visio nykyisillä digitaalisilla mahdollisuuksilla.

Arvoisa puhemies! Ihminen on tuottavimmillaan sellaisessa ympäristössä, jonka hän kokee omakseen, ja kaikki ihmiset eivät — vaikka joskus voisi kuvitella Twitterin eliittikeskustelusta toisin — halua pakkautua suurimpiin kaupunkeihin. Miksi me emme anna valinnanvapautta, valinnanmahdollisuutta valtion virkamiehille ja työntekijöille? Tämä voisi alentaa myös toimitilakustannuksia.

16.17 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ensinnäkin edustaja Kurvista erinomaisen hyvistä ja kauas katsovasta puheenvuorosta alueellistamisen ja koko Suomen kehittämisen suhteen. Juuri noin tulee toimia noiden yleisten periaatteiden mukaan, mitä edustaja Kurvinen tuossa edellä eduskunnan pöytäkirjaan kirjasi. Oma puheenvuoroni on kokonaisuuteen nähden oikeastaan aika kriittinen ottaen huomioon koko Kriisinhallintakeskus-kysymyksen.

Arvoisa puhemies! Ihan johdantona tähän kokonaisuuteen haluan todeta, että diktaattori Josif Stalinilla oli kovin merkillinen oikeuspoliittinen linja, joka ei ainakaan länsimaiseen oikeusajatteluun sovi: ”Kun syyllinen tiedetään, niin rikos kyllä keksitään.” [Eero Heinäluoma: Todisteetkin löytyy!] — Todisteetkin löytyvät siihen, ja syyllinen löytyy samalla. — Tämän saman asian voisi kyllä ottaa myös tähän Kriisinhallintakeskus-näkökulmaan mukaan. Ministeri Mykkäsellä näyttää olevan tässä kysymyksessä hyvin samankaltainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

ajattelutapa, eli kun keskittäminen Helsinkiin on asetettu tavoitteeksi, niin perustelutkin kyllä löytyvät. Luin tuossa hyvin tarkkaan tuon selvityksen, jossa katsotaan, millä perusteilla nimenomaan Helsinki ja pääkaupunkiseutu ovat Kriisinhallintakeskukselle paras paikka. Olihan siinä kyllä mielenkiintoista luettavaa: ministeriöt ovat lähellä, kansalaisjärjestöt ovat lähellä, hyvin monet toimijat ovat lähellä, ja onhan täältä pikkasen lyhyempi matka Eurooppaan, jos näin lähdetään ajattelemaan tätä asiaa, saavutettavuus voi olla heikompi muualta. Ovatko ne todellisia perusteita, sitä tänä päivänä ihan oikeasti on pakko kysyä. Mielestäni eivät.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriöhän tiedotti huhtikuun 6. päivänä tänä vuonna, että nimenomaan ministeri Mykkänen on päättänyt siirtää Pelastusopiston yhteydessä toimivan Kriisinhallintakeskuksen Kuopiosta pääkaupunkiseudulle. Tuota päätöstä edelsi Kriisinhallintakeskuksen asemaa ja tehtäviä tarkastelleen selvitystyöryhmän selvitys, joka julkaistiin edellisenä vuonna toukokuun lopussa. Silloinen sisäministeri Paula Risikko ja sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nerg ilmoittivat toukokuussa 2017, että Kriisinhallintakeskus säilyy ja sitä kehitetään Kuopiossa verkostomaisesti johdetuksi ja toimivaksi ei-paikkasidonnaisena toimintana. Sisäministeri Risikon ilmoituksen jälkeen ei ole tullut mitään uutta siirtoa puoltavaa tietoa ilmi. Pohjois-Savon liitto ja Kuopion kaupunki esittivät omassa kannanotossaan perusteluja, jotka osoittivat selvitystyön loppuraportin tietoja ja johtopäätöksiä vähintään kiistanalaisiksi. 6.4.2018 tiedotetun päätöksen valmistelu näyttäytyi asenteellisena, puutteellisena ja hyvän hallintotavan vastaisena. Sisäministeriö ei vienyt asiaa alueellistamisen koordinaatioryhmän käsittelyyn ennen kuin ministeriö tiedotti sisäministerin jo tehneen päätöksen. Sisäministeri Mykkäsen toiminta näyttäytyy myös luottamuksensuojan näkökulmasta hyvän hallintotavan vastaisena, sillä edellinen sisäministeri Risikko oli jo ilmoittanut Kriisinhallintakeskuksen säilyvän Kuopiossa eikä tämän päätöksen muuttamiselle ollut tullut uusia perusteita eikä asian uudelleen arvioinnista ollut tiedotettu.

Ihmetystä herättää myös se, mitä ministeri Mykkäselle on esitetty virkavastuulla heti hänen alkaneella virkakaudellaan, kun hän on päätenyt täysin toiseen ratkaisuun kuin edeltäjänsä ministeri Risikko, joka päätyi virkavastuulla ja virkamiesesittelyn pohjalta säilyttävään ja kehittävään ratkaisuun. Ennen tiedotettua päätöstä sisäministeriö ei myöskään kuullut asianomaisia paikkakuntia ja Kriisinhallintakeskuksen henkilöstöä, joiden enemmistö haluaa jatkaa toimintaa Kuopiossa. Sisäministeriön tiedotteessa Kriisinhallintakeskuksen siirtopäätös yhdistettiin Helsingin Pelastuskoulun alaisuudessa olleen koulutuksen keskittämiseen Kuopion Pelastusopistoon. Tällä asialla ei kuitenkaan ole mitään tosiasiallista yhteyttä Kriisinhallintakeskukseen, vaan koulutuksen keskittäminen Kuopioon johtuu maakuntauudistuksesta, jonka myötä koulutus Helsingin pelastusopistossa päättyy joka tapauksessa. Asioiden kytkeminen toisiinsa sisäministeriön tiedottamisessa oli harhaanjohtavaa. Ministeriön sijoittamisselvitys oli tehty painotuksiltaan niin, että Helsinki näyttäytyy Kuopiota houkuttelevampana ratkaisuna. Tähän myös alueellistamisen koordinaatioryhmä kiinnitti huomiota päätöksessään. Tähän houkuttelevuuteen: kun kysytään vaikka pariltakymmeneltä Kuopiossa tai kahdeltasadalta Helsingissä, että kummassako paikassa haluat toimia, niin tilastosta saadaan juuri sen näköinen kuin halutaan.

Arvoisa puhemies! Vasta sisäministeriön jo tehdyn ja tiedotetun Kriisinhallintakeskuksen siirtopäätöksen jälkeen eli 6.4.2018 ministeriö pyysi alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunnon ja teki sitten sijoittamisselvityksen. Sijoittamisselvitys näyttäytyy kyseenalaisena, kun siirtopäätöksestä oli jo tiedotettu. Alueellistamisen koordinaatioryhmä antoi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

yksimielisesti lausuntonsa 29.6., jossa se edellytti, että ministeriön tulisi ennen toimivaltaansa kuuluvan asian ratkaisua harkita tarvetta siirtää kyseinen asia valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi. Alueellistamisen koordinaatioryhmä totesi seuraavaa: ”Alueellistamislain tavoitteena on kaikkia hallinnonaloja koskeva yhtenäinen käytäntö ja kansanvaltainen päätöksenteko. Alueellistamislain tavoitteiden toteuttamisen kannalta käsiteltävinä olevilla sijoittamisratkaisuilla on periaatteellinen ja laajakantoinen merkitys.”

Huolimatta alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunnossaan vahvasti edellyttämää harkinnasta viedä päätös valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi teki sisäministeriö sisäministeri Kai Mykkäsen ja kansliapäällikkö Ilkka Salmen allekirjoittamana päätöksen siirtää Kriisinhallintakeskuksen sijaintipaikka Kuopiosta Helsinkiin. Päätös on tehty 5.7.2018, mutta siitä tiedotettiin vasta 6.7.2018. Sisäministeri Mykkäsen lopullinen päätös on tehty hyvin lyhyessä ajassa alueellistamisen koordinaatioryhmän käsittelyn jälkeen, jolloin perusteelliselle ja huolelliselle arvioinnille ei ole annettu sisäministeriössä suurta painoarvoa. Toiminta ei ole ollut hyvän hallintotavan mukaista.

Kokonaisuutena Kriisinhallintakeskuksen sijoittumista koskeva päätöksentekoprosessi näyttäytyy hyvän hallintotavan näkökulmasta kyseenalaisena. Sisäministeriö teki päätöksen siirrosta ja tiedotti päätöksestä, mutta vei asian alueellistamisen koordinaatioryhmän käsittelyyn vasta tämän jälkeen. Lopuksi, arvoisa puhemies, sisäministeriö ei vienyt päätöstä valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi huolimatta alueellistamisen koordinaatioryhmän antamasta lausunnosta ja siinä esitetystä vahvasta signaalista päätöksen periaatteellisesta ja laajakantoisesta merkityksestä sekä alueellistamislain tavoitteena olevasta kansanvaltaisesta päätöksenteosta.

Arvoisa puhemies! Tämänkin perusteella katson edelleen, että tämä siirtopäätös on erinomaisen selkeä keskittämispäätös ja perusteet on haettu sillä perusteella, että tämä Kriisinhallintakeskus-kokonaisuus halutaan siirtää Kuopiosta Helsinkiin. Kyseessä ei ole Kuopion kaupungin näkökulmasta mikään dramaattinen asia, mutta tämä on hyvin pitkälti myös periaatteellinen kysymys. Kun alueellistamiseen liittyvät omat seikat, omat asiat, myös Pelastusopiston synergiahyödyt ovat varmasti sellaisia, että ne osaltaan tukevat Kriisinhallintakeskusta, vaikka ne on sitten tässä selvityksessä haluttu kyllä nonsaleerata.

Olen, arvoisa puhemies, tähän asiaan liittyen myös tehnyt kantelun oikeuskanslerille ja pyytänyt häntä selvittämään ministeri Mykkäsen toiminnan lainmukaisuuden ja sen, onko Kriisinhallintakeskuksen siirtoasiassa toimittu hyvän hallintotavan vastaisesti tai muutoin moitittavasti. Odotan tuota päätöstä, millaisen ratkaisun oikeuskansleri osaltaan tähän muutoseikkakysymykseen tekee. Itse katson, että itse substanssikin on senkaltainen, että tätä eduskunnan ei tulisi hyväksyä.

16.26 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Alueellistamiskysymykset ja tasapainoinen aluekehitys ovat todella tärkeä osa Suomen niin tämän päivän kuin tulevaisuudenkin menestymistä. Nyt keskustelu on kuitenkin vähän hämmentävää siltä osin, että me olemme kuulleet erittäin rankkaa kritiikkiä viimeksi edustaja Rossin toimesta hallituksen päätöksentekoa kohtaan, ja joudumme toteamaan, että emme ole kuulleet ensimmäistäkään perustetta tämän ratkaisun tekemiseen tässä salissa. Olemme kuulleet nämä duubiot asiassa. No, sitten samaan aikaan joutuu kyllä kysymään, että onko tässä nyt käynnissä keskustan iso käsienväristä tämän päätöksen johdosta. Pidän selvänä, että tämä asia olisi ollut koko hallituksen ratkaistavissa, jos pääministeri olisi ollut sillä kannalla, että tämä tuodaan valtioneuvoston käsittelyyn ja koko hallitus ottaa kannan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

En jaksa uskoa, että tämä on mennyt ohitse ilman, että pääministeri on tietoinen asiasta, varsinkin kun siinä on tämä valmisteluvaihe ja tämä alueellistamisen koordinaatioryhmä toimii pääministerin alaisuudessa. Tähän viittaa sekin, että täällä ei ole ollut halua avata tämän päätöksen perusteita, ja ihmettelenkin tässä yhteydessä sitä, että ministeri Mykkänen ei ole täällä paikan päällä. [Markku Rossi: Samat sanat!] On merkittävä asia käsittelyssä ja hallituksen asiaa koskeva lakiehdotus, ja esittelevää ministeriä ei näy ollenkaan, ja tiedossa piti olla, että tähän asiaan liittyy epäilyksiä, jotka ansaitsisivat tulla täällä läpivalaistuksi ja avoimesti keskustelluksi normaalin parlamentarismen ja avoimen demokratian hengessä. [Markku Rossi: Samaa mieltä!] Pidän tätä huomattavana puutteena. En tiedä, mitkä syyt tähän vaikuttavat, mutta katson, että tällaisista asioista eduskunnan johdon ja sitten valtioneuvoston jäsenen pitäisi hakea yhteinen aika, joka mahdollistaa sen, että eduskunta voi käydä asiasta asiallisen keskustelun.

Meillä aluekehityksestä on todella syytä olla huolissaan. Meillä on tällä alueella erittäin huonoja päätöksiä tehtynä myös niin, että Suomen valtio on niihin myötävaikuttanut. Puhun nyt yhdestä esimerkistä, joka on täällä aikaisemmin ollut käsittelyssä, ja se koskee Savonlinnan opettajakoulutuksen lopettamista. Se oli todella onneton päätös, jossa vetäydyttiin sen taakse, että yliopisto tekee näitä ratkaisuja autonomisesti ja että yliopiston ei tarvitse miettiä muita näkökohtia kuin niitä, mitkä puhtaasti yliopiston omaan toimintaan liittyvät, eikä tarvitse miettiä näkökohtia aluekehityksen kannalta. Tänä päivänä jo tiedämme Savonlinnan opettajakoulutuslaitosta koskevan päätöksen seurauksista paitsi savonlinnalaisille myös koko Savonlinnan aluetaloudelle ja laveammaltikin kaikille suomalaisille. Savonlinnassa pohditaan 10—20 talon purkamista, asuintalojen purkamista, olosuhteissa, joissa opettajakoulutuksen lakkauttaminen vie valtaisan määrän opiskelijoita pois Savonlinnasta mutta vie myös sitten työpaikkoja ja voimistaa sitä negatiivisen aluekehityksen ongelmaa, joka Savonlinnan alueella jonkin aikaa on ollut olemassa.

Tätä tiettyjen kaupunkiseutujen taantumisen uhkaa, jota valtiovalta omilla päätöksillään vauhdittaa, pohdittiin myös eduskunnan tarkastusvaliokunnassa, ja valiokunta teki tästä aiheesta oman selvityksensä, mitä tälle asialle voitaisiin tehdä, ja se päättyi eräisiin todella tärkeisiin näkökohtiin. Niistä ensimmäinen koskee valtion konsernietua. Näitä yksittäisiä päätöksiä virastojen, laitosten sijoittautumisesta ei pitäisi tehdä kapeassa osaoptimointinäkökulmassa. Päätetään lakkauttaa jotakin, niin kuin Savonlinnan tapauksessa, ja sen tuloksena sitten yhteiskunta ja valtio joutuu investoimaan uusiin opiskeluasuntoihin ja myös tukemaan asuntotuotantoa niillä uusilla alueilla, joihin nämäkin opiskelu- ja työpaikat tullaan sijoittamaan, ja sitten puretaan tyhjilleen jääviä asuntoja toisaalla. On selvää, että tämä Savonlinnan päätös on valtion konserninäkökulmasta negatiivinen. Ne säästöt, mitä yliopisto mahdollisesti tässä opettajakoulutuksen keskittämisessä saa aikaan, tulevat moninkertaisesti menetetyiksi niiden menetysten kautta, joita Savonlinna tällä hetkellä kohtaa.

Tarkastusvaliokunta päätyi siihen, että pitäisi tätä näkökulmaa laventaa näissä sijaintipäätösasioissa, ja ehdotti, että yliopistolakiin pitäisi lisätä pykälä, jossa yliopistolaitos velvoitettaisiin ottamaan myös aluekehityksen näkökulmat huomioon, kun se päättää toimintojensa sijoittautumisesta. Pidän hämmästyttävänä, että vaikka tästä päätöksestä on kulu-
nut pitkä tovi, en ole kuullut minkäänlaisia toimenpiteitä hallituksen puolelta tässä asiassa. Siis en ole nähnyt täällä salissa yliopistolakiin liittyvää ehdotusta, joka toisi tämän asian asialliseen käsittelyyn. Silloinkin vedottiin siihen, että ei tätä hallitus ole päättänyt vaan että tämä päätetään siellä yliopistossa, mutta ei ollut halua käyttää, silloinkaan, hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

ohjausvaltaa ja opetusministeriön ohjausvaltaa, kun tulostavoitteista yliopiston kanssa puhutaan.

Tästä aiheesta voi olla eri mieltä, en tiedä, mikä on tässä oikea kanta, koska ei ole kuultu pelastuslaitoksen osalta perusteita tälle päätökselle, mutta pidän välttämättömänä, että nämä perusteet avataan ja kerrotaan, jotta sekä eduskunta että Suomen kansa voivat muodostaa asiasta oman käsityksensä. Kaikissa tapauksissa on selvää, että koko kansakunnan edun nimissä pitäisi tarkastella alueellistamista kiihkottomasti ja oikein, koska tasapainoinen aluekehitys kuuluu menestyvän Suomen välttämättömiin ainesosiin. Ja nyt riskinä on, että yksittäisiä päätöksiä tehdään yksittäisten säästöjen logiikasta ilman, että katsotaan näiden päätösten vaikutusta koko maan kehitykseen tai edes julkisen talouden koko kehitykseen.

Jäänkin kysymään, miksi ihmeessä me emme näe ministeri Mykkästä täällä kertomassa asiasta. Vai onko tarkoitus vain, että tässä hetken aikaa keskustellaan ja sitten edustajat saavat purkaa paineitaan ja saadaan riittävät lehtikirjoitukset ja sitten tämä asia jatkuu ennallaan, ihan niin kuin Savonlinnassakin asialle tehtiin?

16.33 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivataanko lehtikirjoituksia vai ei, se on toinen asia.

Myös minä kaipaan keskustelua asiasta ja todellakin olisin toivonut, että ministeri Mykkänen olisi ollut täällä eduskunnan edessä esittämässä ne perustelut myös merkittäväksi eduskunnan pöytäkirjaan. Yhdyn tässä teidän näkemykseenne kyllä tästä asiasta.

Se, onko tässä sitten, muun muassa minun puheenvuorossani, keskustan käsienspesua: Minun ei ainakaan tarvitse pestä käsiä tässä asiassa mihinkään suuntaan. Hyvin laaja kansanedustajien mielipide on kerrottu myös hallitukselle kokonaisuudessaan. Keskustan ministerit eivät ole tätä hanketta olleet kannattamassa. Tämä on hallituksen esitys, se on pakko todeta kylläkin, mutta tämä hallintokulttuuri näyttää johtavan siihen, että yksittäisen ministerin ja ministeriön autonomia johtaa siihen, että asiat vain kulkevat sitten eteenpäin, vaikka koko hallitus ei sitä sielunsa syvyyksien pohjalta olisi kannattamassa.

Mitä tulee Savonlinnaan, yhtä lailla minulle tulee mieleen Kemijärvi, Kajaani, Heinola — aikoinaan kaikki ovat olleet surullisia esimerkkejä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Halutaanko tästä käynnistää debattikeskustelu? Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

16.34 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ihan lyhyt kommentti vain tähän edustaja Rossin muuten erittäin asialliseen puheenvuoroon. Itse asiastakin olen varmasti samaa mieltä.

Mutta sitten se, miten toimitaan hallituksessa — jos kerran on niin, että keskustan ministerit eivät tätä halua. Kyllä meillä on edelleen sellainen hallintokulttuuri Suomessa, että kun toimitaan samassa hallituksessa, sitten neuvotellaan, kunnes päästään yhteisymmärrykseen. Näin toimittiin ainakin viime hallituskaudella. Siitä huolimatta, että KD oli pienin ryhmä silloisessa hallituksessa, me pystyimme aina välillä torppaamaan asioita tai viemään asioita eteenpäin, ja hallituskumppanit kunnioittivat sitä. [Eero Heinäluoma: Näin oli!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

16.35 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella hämmentävä tilanne, että täällä on hallituksen lakiesitys käsittelyssä, jonka kuitenkin koko hallitus on hyväksynyt, ja nyt sitten käy ilmi, että keskustassa on — en tiedä, onko koko ryhmä tätä vastaan — ainakin merkittäviä kansanedustajia, jotka ovat vastaan. Ja yhtään perustetta ei ole kerrottu eduskunnan puhujapöytästä käsin tälle asialle, miksi tämä päätös on tehty. Se on hämmentävä seikka.

Mutta palaan siihen, että meillä on muitakin asioita, jotka sietäisivät tulla läpivalaistuksi, kun näitä päätöksiä tehdään. Tämä Savonlinna on tapaus, joka otettiin tavallaan oppiraporttiin, että mitä pitää tehdä, jotta tähän tilanteeseen ei jouduta uudelleen. Tuntuu siltä, että kyllä selvitysmiestä on ollut ja paperia on tullut, mutta onko siitä opittu mitään? Jään kysymään, onko opittu mitään, ja pahoin pelkään, että ei ole opittu mitään vaan tämä jatkuu ennallaan, että pyörät pyörivät ja sitten tulee vain tämä kysymys, että kenelle pannaan poliittinen vastuu.

16.36 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta edustaja Heinäluoma on käyttänyt ihan hyviä puheenvuoroja täällä, kun siitä ottaa tämmöisen puoluepoliittisen ja oppositiopoliittisen värin pois. Kyllähän tässä on taustalla se, että meillä on jo pitkään ollut, ainakin parikymmentä vuotta — olen nuori ja kokematon ja nippa nappa korvantaukset saanut kuivattua, ja kokeneemmat voivat kertoa, kuinka kauan — se kulttuuri, että ministeri saa touhuta omalla hallinnonalallaan miten haluaa. Taisi olla jo Vanhasen ykköshallituksesta lähtien ainakin. Välillä saa joku ministeri ottaa paperit itselleen ja asia siirtyy viikolla valtioneuvoston istunnossa.

Tämä kulttuuri on johtanut siihen, että jokainen ministeriö kehittää toimipaikkaverkkoa itse. Kokonaisvaikutus on juuri tämä osaoptimointi, josta olen tosi huolissani samalla tavalla kuin edustaja Heinäluomakin. Tämä on juuri ongelma, että yksi siilo säästää, toiselle siilolle kustannuksia. Kokonaisuus on sellainen hyvin, sanoisinko, vanhan itäblokin tyyppinen hallintokulttuuri, ei pohjoismainen tai eurooppalainen kulttuuri.

Toistan sen vaatimukseni, että jatkossa pitää [Puhemies koputtaa] sopia hallituksessa, että käsitellään koko hallituksen virastojen paikat.

16.37 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että ei ole keskustakaan enää entisensä. Kyllä on huomannut, että ei tällä Sipilän hallituksella löydy aluepoliittisille ratkaisuille sijaa. Meillä on monia esimerkkejä hyvistä alueellistamisista aina Lipposen hallituksen ajoista, kun Poliisin tietohallintokeskus ja Valtori alueellistettiin Rovaniemelle. Vielä Vanhasen hallituksen aikana jatkoa saatiin, muun muassa Liikenteen turvallisuusviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston sekä Tukesin kaivosyksikön toimintojen alueellistaminen, mutta tällä Sipilän kaudella valitettavasti suunta on juuri päinvastainen. Paitsi että meillä on tämä esitys, joka on nyt käsillä, että Helsinkiin edelleen keskitetään, niin juurikin tuo tuomioistuinvirasto, minkä edustaja Kurvinen otti tässä aikaisemmin keskustelussa esille, kappas vain Vantaalle siirtyi että pamahti, vaikka meillä olisi ollut paljon laajaa osaamista ja hyviä sijoituspaikkoja maakunnissa, esimerkiksi Rovaniemellä hovioikeus, oikeustieteellinen tiedekunta ja eri turvallisuusalan viranomaisia.

16.39 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma kyllä ajaa minusta ihan oikeata linjaa ja asiaa, jos karsitaan pois tämä puoluepo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

liittinen väritys, mikä aina näihin tahtoo liittyä. Alueellistaminen, tai de-alueellistaminen, on ollut tämmöistä putkihallinnon meininkiä viime aikoina ilman kokonaisnäkemyksiä. Se on tässä kaikkein huonoin asia. Nyt tähän ehkä saadaan parempi järjestys, kun ministeri Vehviläinen asetti kahden henkilön työryhmän, Reinan ja Ikosen, tekemään tällaista tulevaisuuden alueellistamissuunnitelmaa, niitä perusteita, joilla alueellistetaan — niitä yhtenäisiä perusteita, joilla alueellistetaan. Työ on valmis ensi vuoden alkupuolella, ja toivottavasti maan uusi hallitus, mikä se mahtaa ollakaan, ryhtyy katsomaan aluepolitiikkaa ja alueellistamista sitten vähän paremmalta pohjalta kuin viime aikoina on tapana ollut. Putkihallinnon perusteella tapahtuva alueellistaminen ei johda muuta kuin sekaannuksiin, niin kuin on nyt voitu nähdä. Sen on oltava yhtenäistä ja mieluiten niin, että valtioneuvosto [Puhemies koputtaa] ratkaisee tällaiset asiat.

16.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että edustajat Kääriäinen ja Kurvinen myöntävät sen, että edustaja Heinäluomalla on tässä ollut hyviä näkemyksiä asian suhteen ja aitoa huolta tästä alueellistamisasiasta ja monesta muusta. Mutta voisin sanoa lohdutukseksi myös sen, että ei tässä kyllä pelkkää oppositiopolitiikan väriäkään ole, sillä me olemme juuri eilen julkistaneet tarkastusvaliokunnan viimeisimmän yksimielisen mietinnön asuntopolitiikasta, jossa niin ikään jatketaan tätä Savonlinna-keskustelua. Hyvin vakavasti todetaan yksimielisesti, että muun muassa tällä oli vakavat aluepoliittiset seuraukset myös asuntomarkkinoille. Se oli sinänsä katastrofi tuolla alueella.

Mutta, puhemies, kyllä minä hämmennyn myös tästä keskustelusta hyvin paljon. Tuntuu siltä, että täällä kyllä tällaisessa tilanteessa tulisi olla ministerin paikalla. Ei käy niin, että täällä päähallituspuolue kovasti kritisoi ja ministeri ei esitä perusteluja tälle siirrolle. Tämä on edustajan, [Puhemies koputtaa] joka tässä salissa tätä kuuntelee, näkökulmasta todella outo ja hämmentävä tilanne. Missä on ministeri?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan.

16.41 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä Kriisinhallintakeskus-päätös: Tehtyähän ei saa tekemättömäksi. Hyvä on tunnustaa tosiasioita. Palautan mieliin, että taisi olla edustaja Heinäluomakin tekemässä päätöstä, jolla se aikoinaan sijoitettiin ja asetettiin Kuopioon, Vanhasen ensimmäisessä hallituksessa, ja se päätös oli silloin erittäin perusteltu, hyvä päätös. Haettiin synergiaa Pelastusopiston kanssa tapahtuvasta yhteistoiminnasta. No, se on historiaa, ja turha niistä on enää jaaritella. Tehtyä ei saa tekemättömäksi. Siirto on tapahtumassa. Se nyt ei mennyt kyllä oikein hyvin.

Niin kuin äsken sanoin ja totesimme, kyllähän näitä asioita pitäisi päättää koko valtioneuvoston puitteissa. Ne ovat isoja ratkaisuja. Ne ovat linjapäätöksiä. Ja tässäkin oli vielä niin, että alueellistamisen koordinaatioryhmä oikein vasiten suositteli, että tehdään päätös koko valtioneuvoston puitteissa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, mikä meni huonosti. Kuopion kaupungin osalta ei varmaan tapahdu mitään räjähtävänhuonoa, kuten edustaja Rossi tässä totesi, vaikka se on tietysti epäonnistunut, mutta ei tämä ole räjähtävänhuonoa, koska Pelastusopisto kuitenkin sitten saa ikään kuin kompensaaiona — jos niin haluaa tämän asian nähdä — siirtoja täältä Helsingistä sinnepäin.

Viittasin jo siihen, että alueellistamisen perusteita paraikaa selvitetään kahden henkilön työryhmässä — Reina ja Ikonen — ja sieltä varmaan tulee sitten pitävämpiä, yhtenäisiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

siä perusteita, kuinka näissä asioissa jatkossa toimitaan. Ruotsi on kyllä hyvä esimerkki: siellä pitkään ovat demarit johtaneet maata, ja siellä kyllä alueellistetaan systemaattisesti rohkealla tavalla Pohjois-Ruotsiin, pois Tukholmasta. Se on kovaa politiikkaa, kovaa myönteistä politiikkaa. Rohkaiskoon tämä myös Suomessa katsomaan asioita tasapainoisemmin kuin viime aikoina on tapahtunut. Tässä seuraamme uuden hallitusohjelman muodostamista sitten aikoinaan.

16.43 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Siinä oli viisautta kyllä, tuossa äskeisen edustaja Kääriäisen puheenvuoron loppupuolella, että olisi ihan viisasta miettiä näitä asioita ihan toisesta näkökulmasta kuin tänä päivänä.

Minä, puhemies, uskon kyllä siihen, että tässä tullaan varmasti tulevana aikoina tälläkin kaudella vielä keskustelemaan tästä alueellistamisen filosofiasta. [Seppo Kääriäinen: Kyllä!] Nimittäin todella tässä asuntopoliittisessa selonteossa muun muassa, kuten totesin Savonlinnasta, on meillä vahvasti näkemystä ja kirjausta myös olemassa, ja varmasti tulevala viikolla, koska silloin tämä käsittely on, siinäkin yhteydessä — siinäkin yhteydessä — tähän palataan.

Mutta, puhemies, nyt sitten tähän menettelytapatilanteeseen, missä me tällä hetkellä olemme. Tämä on todella ikävä ja outo tilanne eikä todellakaan vähiten hämmentävä, missä olen tässä vuosien varrella ollut eduskunnassa. Tässä on aika iso päätös, joka vaikuttaa moneen alueeseen, ja tästä keskustellaan paljon. Tämä herättää ihmetystä, kysymyksiä, monia mielipiteitä, ja me olemme tässä tilanteessa, että täällä kerta kaikkiaan ministeriäitio on tyhjä. Täällä ei ole esittelevää ministeriä, ministeri Mykkästä, paikalla. Täällä päähallituspuolue esittää kovasti kritiikkiä ja esittää perusteluja toiseen suuntaan kuin mitä sitten tämä päätös on ollut, ja me emme ole kuulleet yhtäkään perustelua itse ministeriltä, miksi näin on tehty päätös. On esitetty, että onko koko valtioneuvosto ollut tietoinen, mutta jotenkin voisi kuvitella, että pääministeri lienee ollut tietoinen, mutta sekin olisi varmasti hyvä käydä tässä yhteisesti läpi. Se olisi varmasti hyvä käydä yhteisesti läpi, muuten tulee todellakin vähän se maku suuhun, jos voisi sanoa, että tässä keskustalta on tiettyä kätenpesua, niin kuin aikanaan, muistan esimerkiksi hyvin case Malmin lentokentän, jossa kovasti toista tunnuttiin puhuvan kuin mitä sitten kuitenkin ne omat teot osoittivat.

Mutta, puhemies, minun mielestäni kyllä kuuluu tähän eduskunnan arvovaltaankin se, että tällaiset asiat tulee käsitellä niin, että tässä ihan riviedustajalla tulee olla mahdollisuus päästä käsitykseen, mistä kaikesta tässä on kysymys niin sisällöllisesti kuin menettelytavallisestikin, ja siksi, puhemies, minusta on enemmän kuin perusteltua nyt tässä tehdä esitys. Näin ollen minä teen esityksen, puhemies, että tämä asia jäisi pöydälle ensi tiistain täysistuntoon, koska edellytän, että tällaiset asiat keskustellaan niin, että myös ministeri on paikalla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Viitanen on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle tiistaina 16.10. pidettävään täysistuntoon. Asia jää siis pöydälle.

Onko muita ehdotuksia pöydällepanon ajankohdasta?

Markku Rossi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan tietystikin olla varmistamassa sen, että ministeri Mykkänen esittelevänä ministerinä on paikalla siihen aikaan. Emme tiedä, onko hänen tiistain kalenterinsa missä kunnossa, onko hän kotimaassa ja niin edelleen. Sinällänissä koen paikallaan sen, että meillä on ministeri täällä vastaamassa ja vastaamassa muun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2018 vp

muassa kysymykseen, että miksi hän ei vienyt asiaa valtioneuvoston yleisistunnon käsitte-
lyyn.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meidän on nyt tässä yhteydessä päätettävä
ajankohdasta.

Keskustelu pöydällepanosta on päättynyt. Asiasta on tehty yksi ehdotus.

Asia pantiin pöydälle 16.10.2018 pidettävään täysistuntoon.